

LEGE
pentru modificarea unor acte normative
(combaterea procedurilor judiciare abuzive împotriva mobilizării publice)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 117–118, art. 355), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. După clauza de adoptare se introduce clauza de armonizare cu următorul cuprins:

„Prezenta lege transpune Directiva (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 2024/1069 din 16 aprilie 2024, nr. CELEX: 32024L1069.”

2. La articolul 2, după noțiunea „interes public” se introduc două noțiuni noi cu următorul cuprins:

„*mobilizare publică* – efectuarea oricărei declarații sau desfășurarea oricărei activități de către persoane fizice sau juridice, în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și de informare, a libertății artelor și științelor sau a libertății de întrunire și de asociere, precum și acțiunile pregătitoare, de sprijinire sau de asistență direct legate de acestea, și care privește o chestiune de interes public;

proceduri judiciare abuzive împotriva mobilizării publice – proceduri judiciare care nu sunt inițiate pentru a invoca sau a exercita în mod real un drept, ci au ca scop principal prevenirea, restricționarea sau sancționarea mobilizării publice, și în cadrul cărora sunt formulate cereri neîntemeiate. Indicii ale unui astfel de scop sunt, în special:

a) existența unui dezechilibru de putere între părți;

b) natura disproporționată, excesivă sau nerezonabilă a cererii sau a unei părți a acesteia, inclusiv valoarea excesivă a litigiului;

c) existența unor proceduri multiple inițiate de reclamant sau de părți asociate acestuia în legătură cu chestiuni similare;

d) acțiuni de intimidare, hărțuire sau amenințări din partea reclamantului sau a reprezentanților reclamantului, înainte sau în timpul procedurilor, precum și conduita similară a reclamantului în cazuri similare sau concurente;

e) utilizarea cu rea-credință a unor tactici procedurale precum întârzierea procedurilor, alegerea frauduloasă sau abuzivă a unei instanțe mai favorabile sau renunțarea cu rea-credință la judecată într-o etapă ulterioară a procedurilor.”

3. Articolul 34 se renumerotează și devine articolul 49.

4. Capitolul II se completează cu secțiunea 3 cu următorul cuprins:

Secțiunea a 3-a
Cererile vădit neîntemeiate și procedurile
judiciare abuzive împotriva mobilizării publice

Subsecțiunea 1
Dispoziții generale

Articolul 34. Obiectul și domeniul de aplicare

(1) Prezenta secțiune prevede garanții împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive în litigiile civile inițiate împotriva persoanelor fizice sau juridice ca urmare a implicării acestora în acțiuni de mobilizare publică.

(2) Prezenta secțiune se aplică acțiunilor civile care fac obiectul unei proceduri civile, inclusiv cererilor reconvenționale și procedurilor care au ca obiect măsuri de asigurare.

(3) În sensul prezentei secțiuni, în cazul cererilor reconvenționale, dispozițiile referitoare la reclamant se aplică părții care a intentat cererea reconvențională, iar cele referitoare la pârât se aplică părții împotriva căreia s-a intentat cererea reconvențională.

(4) Prezenta secțiune nu se aplică:

a) procedurilor de contencios administrativ;

b) procedurilor reglementate de:

1) Legea nr. 1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești;

2) Legea nr. 87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești;

c) arbitrajului;

d) proceselor penale, inclusiv acțiunilor civile din cadrul proceselor penale.

Articolul 35. Cererile de garanții procesuale

(1) În cazul unei proceduri judiciare pornite împotriva unei persoane fizice sau juridice ca urmare a implicării în acțiuni de mobilizare publică, pârâțul poate formula o cerere având ca obiect:

a) depunerea unei cauțiuni, în conformitate cu art. 37;

b) respingerea rapidă a cererilor vădit neîntemeiate, în conformitate cu subsecțiunea a 2-a;

c) remedii în caz de proceduri judiciare abuzive împotriva mobilizării publice, în conformitate cu subsecțiunea a 3-a.

(2) Cererile prevăzute de alin. (1) se judecă de urgență și în mod prioritar.

(3) Renunțarea totală sau parțială la acțiune, modificarea temeiului sau obiectului acțiunii, precum și mărirea sau micșorarea quantumului pretențiilor din acțiune nu împiedică aplicarea remediilor prevăzute în subsecțiunea a 3-a.

Articolul 36. Susținerea pârâțului în cadrul procedurii judiciare

În tot cursul procesului pornit împotriva unor persoane fizice sau juridice ca urmare a implicării lor în acțiuni de mobilizare publică, asociațiile obștești, sindicatele și alte entități, constituite potrivit legii, care au un interes legitim în apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică, pot sprijini apărarea pârâțului, cu acordul acestuia, sau pot depune înscrisuri.

Articolul 37. Cauțiunea

(1) În tot cursul procesului pornit împotriva unor persoane fizice sau juridice ca urmare a implicării lor în acțiuni de mobilizare publică, la cererea motivată a pârâțului, instanța de judecată poate să îl oblige pe reclamant la depunerea unei cauțiuni care să acopere cheltuielile de judecată estimate și să asigure plata de despăgubiri pentru repararea prejudiciului potențial cauzat prin introducerea cererii de chemare în judecată sau a cererii reconvenționale.

(2) Încheierea de admitere a cererii prevăzute la alin. (1) poate fi atacată odată cu fondul, iar cea de respingere a cererii poate fi atacată cu recurs în termen de 5 zile de la pronunțare, dacă s-a emis cu citarea părților la proces, sau de la comunicare, dacă s-a emis fără citarea lor.

(3) În cazul în care cauțiunea nu a fost depusă în termenul stabilit de instanța de judecată, aceasta este obligată să dispună scoaterea cererii de pe rol.

(4) Prin hotărârea asupra fondului cauzei, instanța dispune, dacă este cazul, și cu privire la restituirea totală sau parțială a cauțiunii.

Subsecțiunea a 2-a

Respingerea rapidă a cererilor vădit neîntemeiate

Articolul 38. Cererea de respingere rapidă

(1) Pârâtul poate, până la începerea dezbaterilor judiciare în primă instanță, să ceară respingerea rapidă a cererii de chemare în judecată sau a cererii reconvenționale ca vădit neîntemeiată.

(2) Cererea de respingere rapidă trebuie să cuprindă o expunere a circumstanțelor din care rezultă că cererea de chemare în judecată sau cererea reconvențională are legătură cu implicarea pârâtului în acțiuni de mobilizare publică.

(3) Pârâtul nu este obligat să probeze netemeinicia pretențiilor reclamantului.

Articolul 39. Procedura de examinare a cererii de respingere rapidă

(1) Procedura cu privire la cererea de respingere rapidă este scrisă.

(2) Instanța de judecată poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cererea în ședință publică. Instanța de judecată poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune printr-o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul.

(3) Instanța de judecată comunică reclamantului cererea de respingere rapidă și înscrisurile anexate, precum și îi oferă un termen de cel mult 15 zile pentru prezentarea poziției în scris.

(4) Reclamantului îi revine sarcina de a dovedi că cererea de chemare în judecată nu este în mod vădit neîntemeiată. În acest scop, reclamantul trebuie să arate motivele de fapt și de drept, precum și să indice probele pe care se întemeiază, pentru a-i permite instanței să aprecieze dacă cererea de chemare în judecată sau cererea reconvențională este sau nu vădit neîntemeiată.

(5) Neprezentarea poziției de către reclamant nu împiedică instanța în examinarea cererii de respingere rapidă.

(6) Instanța soluționează cererea de respingere rapidă și pronunță soluția într-un termen de cel mult o lună de la data depunerii cererii.

(7) În cazul în care se constată caracterul vădit neîntemeiat al cererii de chemare în judecată sau al cererii reconvenționale, instanța o respinge, total sau parțial, printr-o hotărâre care poate fi atacată cu apel.

(8) În cazul în care cererea de respingere rapidă este neîntemeiată, instanța o respinge, total sau parțial, printr-o încheiere, care poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării.

Articolul 40. Respingerea rapidă din oficiu

În cazul în care, la etapa pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, instanța de judecată apreciază că există indicii privind caracterul vădit neîntemeiat al cererii, aceasta pune din oficiu în discuția părților chestiunea respingerii rapide a cererii și acordă reclamantului un termen de cel mult 15 zile pentru prezentarea poziției. Prevederile art. 39 se aplică în mod corespunzător.

Subsecțiunea a 3-a **Remediile în cazul procedurilor judiciare abuzive** **împotriva mobilizării publice**

Articolul 41. Cheltuielile de judecată

În cazul în care instanța de judecată constată caracterul abuziv al procedurii judiciare împotriva mobilizării publice, inclusiv în cazul respingerii rapide a cererilor vădit neîntemeiate conform subsecțiunii a 2-a, aceasta, la cererea pârâtului, obligă reclamantul la plata cheltuielilor de judecată în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă nr. 225/2003.

Articolul 42. Despăgubirile

(1) Până la începerea dezbaterilor judiciare în primă instanță, pârâtul poate cere, printr-o acțiune reconvențională, obligarea reclamantului la repararea integrală a prejudiciului patrimonial și/sau nepatrimonial cauzat prin procedura judiciară abuzivă împotriva mobilizării publice.

(2) Prevederile alin. (1) nu exclud dreptul pârâtului de a solicita repararea prejudiciului printr-o acțiune civilă separată, în condițiile legii, inclusiv după soluționarea definitivă a procedurii judiciare abuzive.

Articolul 43. Amenda

(1) În cazul în care instanța de judecată constată caracterul abuziv al procedurii judiciare împotriva mobilizării publice, inclusiv în cazul respingerii rapide a cererilor vădit neîntemeiate conform subsecțiunii a 2-a, aceasta aplică reclamantului o sancțiune pecuniară sub formă de amendă, de la 20 la 5 000 de

unități convenționale, indiferent dacă aplicarea acesteia a fost solicitată sau nu de pârât.

(2) O unitate convențională constituie 50 de lei.

(3) Amenda se aplică, în fiecare caz, în mod eficace, proporțional și disuasiv. La stabilirea cuantumului amenzii, instanța de judecată ține cont de toate circumstanțele relevante ale cauzei și, în special, de:

a) natura și intensitatea elementelor care indică caracterul abuziv al procedurii judiciare, prevăzute la art. 2 lit. a)–e);

b) impactul procedurii judiciare abuzive asupra pârâtului;

c) resursele financiare disponibile ale reclamantului, în măsura în care acestea rezultă din materialele cauzei.

(4) Amenda se încasează din contul reclamantului și se virează în bugetul de stat.

Articolul 44. Publicarea hotărârii judecătorești

Instanța de judecată poate dispune, la cererea pârâtului și pe cheltuiala reclamantului, difuzarea informațiilor cu privire la hotărârea judecătorească pronunțată într-o procedură judiciară abuzivă împotriva mobilizării publice, inclusiv în cazul respingerii rapide a cererilor vădit neîntemeiate conform subsecțiunii a 2-a, în special publicarea integrală sau parțială a acesteia în mijloacele de informare în masă.

Subsecțiunea a 4-a

Protecția împotriva hotărârilor judecătorești străine

Articolul 45. Refuzul recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine

Recunoașterea și/sau executarea unei hotărâri judecătorești străine, pronunțate în urma unei proceduri judiciare inițiate împotriva unei persoane fizice domiciliată în Republica Moldova sau a unei persoane juridice cu sediul în Republica Moldova ca urmare a implicării sale în acțiuni de mobilizare publică, este refuzată în cazul în care procedura respectivă a fost vădit neîntemeiată ori abuzivă potrivit prezentei legi ori, după caz, pentru un alt motiv dintre cele prevăzute la art. 471 din Codul de procedură civilă nr. 225/2003.

Articolul 46. Despăgubirile

(1) În cazul în care un reclamant cu domiciliul sau sediul într-un alt stat a inițiat, în fața unei instanțe dintr-o jurisdicție străină, o procedură judiciară abuzivă împotriva mobilizării publice, îndreptată împotriva unei persoane fizice domiciliată

în Republica Moldova sau a unei persoane juridice cu sediul în Republica Moldova, aceasta din urmă poate solicita instanței în a cărei circumscripție își are domiciliul sau sediul despăgubiri pentru prejudiciul suferit și pentru cheltuielile suportate în legătură cu procedura aflată pe rolul instanței străine.

(2) Dacă procedura se află pe rolul instanței străine, instanța din Republica Moldova poate suspenda judecata acțiunii în despăgubiri până la pronunțarea hotărârii de către jurisdicția străină.

Subsecțiunea a 5-a **Informații și transparență**

Articolul 47. Informarea

Oficiul Avocatului Poporului publică pe pagina web oficială informații privind garanțiile procesuale, remediile disponibile și măsurile de sprijin existente în temeiul prezentei legi, inclusiv campaniile de sensibilizare desfășurate, precum și orice alte informații relevante.

Articolul 48. Colectarea de date

(1) Agenția Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească este responsabilă de colectarea și raportarea datelor statistice cu privire la:

- a) numărul cererilor de respingere rapidă depuse;
- b) numărul cererilor de chemare în judecată sau al cererilor reconvenționale respinse ca neîntemeiate în temeiul subsecțiunii a 2-a;
- c) numărul și tipul cererilor depuse în temeiul subsecțiunilor a 3-a și a 4-a;
- d) numărul hotărârilor și deciziilor prin care s-a constatat caracterul abuziv al procedurilor judiciare împotriva mobilizării publice, clasificate în funcție de tipul reclamantului și pârâtului.

(2) Agenția Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească publică, trimestrial, pe pagina web oficială rapoarte statistice privind informațiile prevăzute la alin. (1).

(3) Informațiile prevăzute la alin. (1) se transmit anual Comisiei Europene.”

Art. II. – Articolele 69 și 70 din Codul contravențional nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100) se abrogă.

Art. III. – Articolul 20 din Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 157–160, art. 614), cu modificările ulterioare, se completează cu litera k) cu următorul cuprins:

„k) persoanele care intenționează să depună o cerere prevăzută la art. 35 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.”

Art. IV. – Anexa nr. 2 din Legea taxei de stat nr. 213/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 306–309, art. 549), cu modificările ulterioare, se completează cu punctul 1.21. cu următorul cuprins:

1.21. <i>Se scutesc de taxa de stat și de taxa de timbru persoanele fizice și juridice implicate în activități de mobilizare publică</i>

1.21.1. În acțiunile privind repararea prejudiciului patrimonial și/sau nepatrimonial cauzat prin procedura judiciară abuzivă împotriva mobilizării publice

Art. V. – Codul de procedură civilă nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 185 alineatul (1) se completează cu litera c²) cu următorul cuprins:
„c²) soluționează, la cerere sau din oficiu, problema respingerii rapide a cererilor vădit neîntemeiate, în conformitate cu Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare;”

2. Articolul 471 alineatul (1) se completează cu litera i) cu următorul cuprins:
„i) hotărârea a fost pronunțată în cadrul unei proceduri judiciare inițiate împotriva unei persoane fizice domiciliată în Republica Moldova sau a unei persoane juridice cu sediul în Republica Moldova ca urmare a implicării sale în acțiuni de mobilizare publică, în cazul în care procedura respectivă a fost vădit neîntemeiată ori abuzivă potrivit Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.”

Art. VI. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 mai 2027, cu excepția articolului I punctul 4, în partea ce se referă la articolul 48, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2028.

(2) Până la 1 ianuarie 2028, Agenția Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească va asigura reconfigurarea, în mod corespunzător, a Programului integrat de gestionare a dosarelor.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI